

ГАЛИЦЬКИЙ ФАКТОР У БОРОТЬБІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ З ПОЛЬСЬКИМИ ПОВСТАННЯМИ ХІХ СТ.

Олійник Сергій. Галицький фактор у боротьбі Російської імперії з польськими повстаннями ХІХ ст. У статті визначається місце і роль галицького фактору в боротьбі Російської імперії з польськими повстаннями ХІХ ст. На конкретних прикладах показано, що допомога прихильників повстання мала не лише моральний, але й матеріальний характер. Окрім того зазначено, що з Галичини неодноразово відправлялися до повстанців загони добровольців. Встановлено, що російська влада чітко усвідомлювала ту небезпеку, яку для неї представляли прихильники польського повстання з галицького краю, і тому постійно відслідковувала ситуацію в регіоні. Для збору необхідної інформації використовувалися дипломатичні канали, спеціально направлені резиденти та створювалася агентурна мережа. Особу увагу автор приділив дослідженню тих дій російської влади, направлених на нейтралізацію й усунення існуючої загрози з боку Галичини. Встановлено, що для цього застосовувалися різноманітні методи. Показано, що ситуативними союзниками Російської імперії у боротьбі з польськими повстаннями стали австрійська влада та частина польської знаті Галичини.

Ключові слова: Австрійська імперія, Галичина, Царство Польське, польське повстання, Російська імперія.

Олійник Сергей. Галицийский фактор в борьбе Российской империи с польскими восстаниями. В статье определяется место и роль галицийского фактора в борьбе Российской империи с польскими восстаниями ХІХ в. На конкретных примерах показано, что помощь сторонников восстания имела не только моральный, но и материальный характер. Кроме того, отмечено, что из Галиции не раз отправлялись к повстанцам отряды добровольцев. Установлено, что российская власть четко осознавала ту опасность, которую для нее представляли сторонники польского восстания из галицкого края, и поэтому постоянно отслеживала ситуацию в регионе. Для сбора необходимой информации использовались дипломатические каналы, специально направленные резиденты и создавалась агентурная сеть. Особое внимание автор уделил исследованию тех действий российской власти, направленных на нейтралізацію и устранение существующей угрозы со стороны Галиции. Установлено, что для этого применялись различные методы. Показано, что ситуативными союзниками Российской империи в борьбе с польскими восстаниями стали австрийские власти и часть польской знати Галиции.

Ключевые слова: Австрийская империя, Галиция, Царство Польское, польское восстание, Российская империя.

Польські повстання ХІХ ст. стали яскравою сторінкою в історії цілого ряду країн та народів Європи. Тому не дивно, що цим подіям присвячено значну кількість наукових досліджень. Завдячуючи публікаціям, зробленими по гарячим слідам¹, працями представників радянської², зарубіжної³ та сучасної вітчизняної⁴ науки ми можемо відтворити цілісну картину подій тих часів: причини, хід і наслідки повстання, склад його учасників тощо. Проте, на наш погляд, потребує уваги питання з'ясування місця та ролі галицького фактору у боротьбі Російської імперії з польськими повстаннями ХІХ ст.

Після поділів Речі Посполитої польське питання не зникло з порядку денного Російської держави. Було зрозуміло, що поляки будуть плекати надії на відновлення своєї держави в межах «від моря до моря». Створення Царства Польського у складі імперії Романових не знімало градусу напруги. Слід було й пильно слідкувати за настроями поляків у Галичині, що входила до складу Австрійської імперії. Тому російські агенти постійно доносили в Петербург про настрої галичан, їх реакцію на російсько-австрійські відносини тощо⁵. Напередодні першого польського повстання, як свідчила російська агентура, з'явилися чутки, що у Відні бажають відновлення польської держави, зрозуміло, проавстрійської⁶. Останнє не могло не хвилювати царя Миколу I.

З огляду на зазначене, цілком логічним видається те, що займаючись придушенням польського повстання 1830-1831 рр. російська влада уважно стежила за Галичиною. Адже патріотично налаштовані кола австрійських поляків прихильно ставилися до польського національно-визвольного руху в Російській імперії. Допомога, котру вони їм надавали, не обмежувалася моральною підтримкою⁷. Так, наприклад, чимало поляків-добровольців, підданих австрійської корони, поповнили повстанську армію⁸. Загальну кількість галичан, які виявили бажання прислужитися польській справі, обраховують від 3 до 30 тис. осіб⁹. На теренах галицького краю місцевими поляками здійснювався також збір зброї для повстанців¹⁰. У Львові було створено Комітет допомоги землякам у Царстві Польському, що очолив І. Петрускій. Ця організація збирала кошти, нижню білизну, тканини, взуття, необхідні речі для лікарень. До повстанців направляли коней, зброю, боєприпаси. Щоб уникнути непорозумінь з австрійською владою, зброя часто подавалася як зіпсована, хоча реально була справною, адже представлені пошкодження легко усувалися¹¹. Комітет брав на себе обов'язки забезпечення коштами добровольців та зв'язку з повстанцями¹². Окрім того, ним було розгорнуто агентурну сітку по всьому галицькому краю. Всі акції проводилися обережно, щоб не спровокувати австрійську владу¹³. Прихильно поставилася до повстання польська інтелігенція Галичини. Одним із осередків такої підтримки став Львівський університет. Його студенти поповнювали лави добровольців, а професорсько-викладацькі кадри проводили відповідну агітацію¹⁴. Окрім з них, як наприклад, академік Ф. Тимофтієвич, був учасником бойових дій¹⁵.

Російська влада, для послаблення підтримки повстанців, направила до Галичини свого резидента, котрий мав наглядати за діяльністю австрійських владних структур та використати в російських інтересах галицьких українців¹⁶. Йому навіть вдалося сформувати певну агентурну сітку. Попри всю складність роботи, діяльність резидента мала певні успіхи. Так, австрійська влада, за наполяганням резидента, змушена була заарештувати групу добровольців, яка збиралася вирушити до Варшави. Проти них було розпочато слідство¹⁷.

Навіть після поразки повстання підтримка з Галичини продовжувалася. Планувалося сформувати на теренах галицького краю багато дрібних загонів і перекинути їх до Царства Польського та Литви¹⁸. Яскравим прикладом цього може слугувати той факт, що у 1833 р. з галицького краю до Царства Польського перейшов організований польським «Демократичним товариством»

вом» загін під командуванням бувшого учасника повстання Ю. Залівського, котрий через місяць змушений був повернутися назад¹⁹. У тому ж році ще кілька спроб підняти повстання зазнали закономірного провалу²⁰.

Цікавими у цьому контексті видаються відносини між Петербургом і Віднем. З одного боку, як зазначалося вище, австрійська влада не перешкождала наданню повстанцям допомоги з Галичини, а з іншого – сама була зацікавлена у швидкому придушенні повстання, інформувала росіян про заплановані, чи зроблені повстанцями кроки. Австрійський канцлер Меттерніх радив представникам повстанців скласти зброю та «віддатися на милість» Миколи I²¹. А в квітні 1831 р. , коли виникла перспектива вступу в Галичину польського корпусу генерала Ю. Дверницького, австрійський імператор дав наказ щоб усі польські війська, що наважаться перейти кордон, були роззброєні та передані російському військовому командуванню. «Дружні» відносини Австрія проявила також і тоді, коли не пред'явила Росії претензії за те, що російська армія, переслідуючи повстанців, порушила кордон. До того ж канцлер Меттерніх передав росіянам свідчення про чисельність інтернованого корпусу Ю. Дверницького на момент його роззброєння і пообіцяла надати поіменний список польських офіцерів²². Загалом інтерновані в Галичині повстанці не переставали турбувати царський уряд, постійно викликали підозри та побоювання. Російський імператор наполягав щоб австрійці нікому з тих, хто шукав притулку у них, не видавали паспортів і відправляли до Росії²³. Окрім того, російська влада намагалася добитися від Відня щоб над всіма австрійськими офіцерами-поляками, що були в корпусі Ю. Дверницького, а також галичанами, котрі долучилися до повстання, було встановлено постійний нагляд²⁴. Австрійська влада повернула військово майно (артилерію, зброю, спорядження, коней), однак солдат і офіцерів і самого генерала не поспішала видавати до придушення повстання, мотивуючи свої дії суспільними настроями в Галичині²⁵. Затримка мала місце і щодо інтернованих польських повстанців з Поділля. Щодо останніх наголошувалося на існуючій небезпеці перевезення їх через галицькі землі²⁶.

Фактично від цього часу російський царизм вважав Галичину одним із вогнищ розповсюдження польського революційного руху. І враховуючи нестихаючі пристрасті в середині країни, він пильно слідкував за тим, що робилося по той бік російсько-австрійського кордону. Російський посол в Австрії Д. Татищев повідомляв Петербург про існуюче невдоволення у населення Галичини роззброєнням корпусу Ю. Дверницького. А в переданих ним «Замітках і свідченнях про настрої мешканців Галичини», складених підполковником австрійського війська графом Карачаем, зазначалося про активну участь галицької шляхти в «польській революції» і «незлічену допомогу», надану «армії заколотників», а губернатор Галичини князь А. Лобковіч не приймав ніяких мір проти тих, хто допомагав «заколотникам», так як боявся спровокувати цим вибух у провінції²⁷. Д. Татищев повідомляв також про створення у Львові розпорядчого комітету, а Тернополі – підкомітету, що готували повстання на Волині і Поділлі, а місцева адміністрація та поліція потурала таким діям, не приховувала своєї відданості справі заколотників²⁸. Фактично в Галичині залишилося чимало учасників повстання. Усуненню загрози з їх боку

мала сприяти укладена у вересні 1833 р. між російським і австрійським імператорами Мюнхенгрецька угода, згідно якої обидві держави погодили курс на боротьбу з польським визвольним рухом. Тому, враховуючи можливість бути виданими Росії, більшість польських повстанців-емігрантів до 1836 р. покинули Галичину²⁹. Але в той же час на теренах краю виникають таємні польські організації та гуртки національно-визвольного спрямування. У 1833 р. місцевою інтелігенцією та студентами університету було створено «Союз друзів польського народу», що у 1835 р. став складовою частиною «Співдружності польського народу». Ідеї революційного відродження Речі Посполитої, пропаговані Ш. Конарським, С. Гощинським та ін. членами товариства, не обмежувалися лише Галичиною. Вони прагнули охопити всі регіони Російської імперії, де компактно проживали поляки. Окрім того, «Співдружність» планувала замах на імператора Миколу I та намісника Царства Польського І. Паскевича³⁰. На теренах галицького краю активну пропагандистську діяльність проводив Ю. Госляр, один з найближчих помічників організатора майбутнього польського національного повстання Е. Дембовського³¹.

Серйозне занепокоєння у Миколи I викликало польське лютневе повстання 1846 р. у Кракові. З огляду на те, що польські патріоти планували поширити повстання в усіх частинах колишньої Польщі, зокрема у Галичині, ситуація вимагала у російського імператора швидкого втручання в події. Вже через дев'ять днів з повстанням було покинчено³². Однак острах залишався. Адже у Львові було чимало прихильників відродження Польщі. Активність проявляли викладачі університету та студентська молодь. Змовники проводили агітацію серед ремісників, міщан і чиновників³³ (хоч австрійська влада напала на слід змовників і заарештувала більшість з них – *Авт*). Тоді ж у Миколи I з'явилася думка про приєднання Галичини до Російської імперії. Так, у листі до фельдмаршала І. Паскевича від 14 березня 1846 р. імператор писав: «Якщо хочуть австрійці обміняти і віддадуть Галичину. В обмін усієї Польщі, віддам, і візьму Галичину зараз»³⁴. У іншому листі ним зазначалося, що «у разі падіння Австрії треба не допустити появи в Галичині нового царства під назвою польське чи слов'янське. Якщо буде так, то я вступлю в Галичину і приєднаю її, так як цей край може бути лише або австрійським, або російським»³⁵. Однак, до реалізації цього наміру не дійшло.

Революція 1848 р. знову пробудила у поляків надії на відновлення незалежності Польщі. На переконання намісника Царства Польського фельдмаршала І. Паскевича реальністю виглядав виступ поляків Австрії та Пруссії, і відповідно загроза нового польського повстання в Росії. Побожовання підсилювалися чутками про збирання галицьких поляків у ватаги з подальшим військовим навчанням. Їх чисельність доводили до 40 тис. Отримувалися повідомлення про наростання антиросійських тенденцій у Відні та фіксувалися заклики галицьких поляків до відновлення Польщі. З огляду на те, що австрійська влада, стягуючи війська проти П'ємонту, зменшувала їх кількість у Галичині, Микола Павлович запропонував австрійцям зосередити на кордоні цілий корпус, який би, у разі загрози будь-якої спроби польського повстання в регіоні, відновив порядок у краї³⁶. Політична нестабільність західного сусіда посилювала хвилювання і наміри зайняти Галичину без запрошення і дозволу Австрії.

Розмах угорської революції та поразки австрійців змусили росіян надати останнім військову допомогу. Маршрут угорського походу російських військ пролягав через Галичину. Щоправда, перед цим Микола I висунув союзникам умову очистити галицький край від усіх польських емігрантів і заколотників. Поставлена у безвихідне становище місцева австрійська влада оперативно виконала вимогу³⁷. Після «профілактики» можна було сподіватися на мирне та успішне просування теренами галицького краю. Фактично цим кроком вдалося значно послабити позиції прихильників польського повстання. Окрім того, в очах певної частини галицького суспільства цей похід став свідченням військово-політичної сили Росії, що було дуже вигідно Петербургу.

Російська імперія пильно стежила за всім тим, що відбувалося в Галичині, зокрема, за суспільною діяльністю галицьких поляків. До цього процесу долучалися не лише державні структури, а й мешканці прикордонних з Австрією територій. Так, наприклад, мешканець Проскурова М. Костерицький поінформував генерал-губернатора І. Васильчекова про проведення у Львові польським «дворянством» таємної наради з приводу виборів у Галичині депутатів Державного сейму³⁸.

З початком нового польського повстання у 1863 р. для імперії Романових на порядок денний знову вийшов галицький фактор. Хоча після «Весни народів» польські позиції в східній частині Галичини значно ослабли, не в останню чергу через зростання протистояння з українським рухом, однак залишалася небезпека отримання повстанцями не лише моральної підтримки, а й матеріальної допомоги (озброєння, боєприпаси, гроші). Окрім того, на підросійську територію, знову, як і під час попереднього повстання, могли прибувати озброєні групи, чи навіть загони галицьких поляків. Слід зазначити, що повстанський центр у Варшаві не розраховував на аналогічне польське повстання в Галичині (хоча ймовірно така ідея обговорювалася), цілком слушно побоюючись, що за таких обставин Австрія підтримає Росію, а це зведе нанівець усі шанси на успіх повстанців³⁹. Тому варшавське керівництво покладало надії лише на прибуття з галицького краю добровольців, отримання зброї, боєприпасів і коштів⁴⁰. Навіть така можлива допомога не могла не хвилювати російську владу. Занепокоєння зростало й через те, що ще в 1862 р. у Кракові була сформована повстанська організація, одне з відділень якої знаходилося у Львові, а в окремих населених пунктах Східної Галичини виникали місцеві підпільні повстанські групи⁴¹.

З початком розгортання повстання з території галицького краю до Царства Польського неодноразово проникали добровольчі загони. Склад останніх формувався, в основному, з польської інтелігенції, ремісників та представників дрібної шляхти. Так, зокрема, на початку травня 1863 р. зі Львова на підтримку повсталих, за ініціативи професора Е. Шльонського було відправлено добровольчий загін з міської молоді⁴². Підтримку повстанцям надавав також створений у Галичині Комітет польських жінок⁴³. На допомогу польських галичан плекали надії й повстанці на Поділлі та Волині. Все це посилювало занепокоєння Петербургу.

Слід зазначити, що російська влада, окрім укріплення кордону з Австрією зі свого боку, розраховувала на підтримку Відня у боротьбі з повстанця-

ми. Адаже австрійська влада теж не бажала відродження польської держави. Російська імперія робила все, щоб ліквідувати небезпеку галицького фактору. Для цього на теренах галицького краю було розгорнуто й активізовано широку агентурну сітку. Як свідчать документи, її склад був досить колоритний. Серед агентів зустрічаються шинкар, годинникар. Є у списку і представники чиновницького апарату, наприклад, ревізор⁴⁴. На жаль, питання ефективності діяльності цієї агентури потребує подальших досліджень.

Ситуативним союзником імператора Олександра II, попри антиросійські настрої, стала й частина польської знаті Галичини, на чолі з князем А. Сапегою, котра не хотіла допустити повстання в регіоні.

За таких обставин не дивним виявляється той факт, що, практично всі добровольчі групи, що проривалися з Галичини на підросійську територію, навіть попри окремі факти успішної бойової діяльності, зазнавали цілковитого краху⁴⁵. Австрійська влада докладно інформувала свого сусіда про те, в якому місті і коли повстанський загін буде перетинати кордон⁴⁶. В окремих випадках австрійські війська довершували розгром тих повстанців, котрі намагалися повернутися до Галичини⁴⁷. Менш успішною виявилася протидія втечі в Галичину тих загонів повстанців, які зазнали поразки в боях з російськими військами. На наш погляд, «прозорість» кордону у даному випадку могла бути цілком спланованою. Адаже ті загопи, що відступали в Галичину, вже були в значній мірі дезорганізовані, морально-психологічно подавленими, а отже могли вносити розлад в ряди прихильників польського повстання в галицькому краї та значно ослаблювати їхні сили.

Нейтралізації загрози з боку Галичини посприяли й керівники повстання в Царстві Польському. Їх активність щодо організації співпраці з революційними колами Угорщини та Італії підштовхнуло Відень до співпраці з Петербургом. Австрійською владою в Галичині було введено осадний стан, який передбачав обшуки, арешти, примусову здачу зброї⁴⁸, а оголошення, у свою чергу, царською владою у березні 1864 указу про перетворення селян у Царстві Польському повними власниками землі, перекреслили всі наміри керівників польського національного руху щодо можливого спільного виступу поляків.

Таким чином, Російська імперія, ведучи боротьбу з польськими повстанцями у XIX ст., повинна була враховувати у ній галицький фактор. Адаже в Галичині на той час проживала значна кількість поляків, яка, безумовно, схвально поставилася до спроб відновлення польської держави, і пильно стежила за перебігом обох. Окрім того, факт надання галичанами різносторонньої допомоги повстанцям не міг не хвилювати російську владу. А тому вона намагалася використати всі можливі методи для нейтралізації і усунення існуючої загрози з боку Галичини. Ситуативним її союзником стали австрійська влада та частина польської знаті, котрі також були противниками повстання.

Примітки:

¹ Польско-русская война 1831 г. / сост. Пузиревский. Санкт-Петербург: Тип. Штаба войск гвардии и Петербург. Воен. Округа, 1886. 446 с.; Сидоров А.А. Польское восстание 1863 года. Исторический очерк. С портретами и снимками с медалей. Санкт-Петербург: Издание Н.П. Карбасникова. 1903. 266 с. та ін.

² Баженов Л.В. Восстание 1830-1831 гг. на Правобережной Украине: автореф. дис. ... канд. ист. наук. Киев: Киев. гос. ун-т им. Т.Г. Шевченко, 1973. 28 с.; Миско М.В. Польское восстание 1863 года. Москва: Изд-во АН СССР, 1962. 336 с. та ін.

³ Białynia-Chołodecki J. Lwów w czasie powstania listopadowego. Lwów, 1930. 112 s.; Rawita-Gawroński Fr. Walka o wolność w roku 1863. Lwów: Nakładem Komitetu 1863 – 1913, 1913. 145 s.; Limanowski B. Historia powstania narodu polskiego 1853 i 1864 r. Lwów: Polskie towarzystwo nakładowe, 1909. 518 s. та ін.

⁴ Польське національне повстання 1830-1831 рр. на Правобережній Україні: від міфів до фактів: кол. монографія / за ред. І. Кривошеї, Н. Моравця. Київ: КНТ, 2017. 264 с.; Польське національне повстання 1863-1864 рр. на Правобережній Україні: від міфів до фактів: кол. монографія / за ред. І. Кривошеї, Н. Моравця. Умань: ФОП Жовтий О.О. 185 с. та ін.

⁵ Фалькович С.М. Польский вопрос во взаимоотношениях России, Австрии и Пруссии накануне и в период восстания 1830-1831 гг. в Царстве Польском // Россия, Польша, Германия: история и современность европейского единства в идеологии, политике и культуре. Москва: Индрик, 2009. С. 300.

⁶ Там само.

⁷ Олійник С. В. Галичина в зовнішній політиці Російської імперії першої половини XIX ст. // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: іст. науки / [редкол.: А.Г. Філінюк (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2015. Вип. 8: До 25-річчя створення кафедри історії України. С. 481.

⁸ Миско М.В. Вказ. праця. С. 9-11.

⁹ Освободительные движения народов Австрийской империи: Возникновение и развитие. Конец XVIII в. – 1849 г. / отв. ред. В.И. Фрейдзон; АН СССР, Институт славяноведения и балканистики. Москва: Наука, 1980. С. 157.

¹⁰ История Польши в 3 т. Москва: Издательство Академии наук СССР, 1954. Т. 1. С. 449.

¹¹ Białynia-Chołodecki J. Lwów w czasie powstania listopadowego. S. 20.

¹² Ibid. S. 21.

¹³ Ibid. S. 21

¹⁴ Ibid. S. 32.

¹⁵ Ibid. S. 24.

¹⁶ Ibid. S. 23.

¹⁷ Ibid. S. 24.

¹⁸ История Польши. Т. 1. С. 483-484.

¹⁹ Освободительные движения народов Австрийской империи... С. 158.

²⁰ Миско М.В. Вказ. праця. С. 15.

²¹ Фалькович С.М. Вказ. праця. С. 308.

²² Там само. С. 311-312.

²³ Там само. С. 312.

²⁴ Там само. С. 313.

²⁵ Там само. С. 316-317.

²⁶ Там само. С. 317-318.

²⁷ Там само. С. 313.

²⁸ Там само. С. 313.

²⁹ История Польши... Т.1. С. 467.

³⁰ Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 2012. Т. 9. С. 736, 751.

³¹ История Польши... Т. 1. С. 516.

³² Соколов А.Р. Николай I и Краковская республика. Санкт-Петербург: Алтейя, 2016. 304 с.

³³ Patelski M., Nicieja S.-S. Rok 1846 we Lwowie. Stracenie Kapuścińskiego i Wisniowskiego i ich kult we Lwowie // Rok 1846 w Galicji. Ludzie wydarzenia tradycje. Zbiór studiów pod redakcją Michała Śliwy. Kraków: Wydawnictwo Naukowe WSP, 1997. S. 77-78.

³⁴ Письмо императора Николая I из Москвы от 14 (26) марта 1846 г. // Щербатов А.П. Генерал-фельдмаршал Паскевич. Его жизнь и деятельность: в 7 т., 9 кн. Приложение к Т. 5. Санкт-Петербург: Тип. Р. Голике, 1899. С. 561.

³⁵ Письмо императора Николая I. Александрия близъ Петергофа 10 (22) июня 1848 г. // Щербатов А.П. Генерал-фельдмаршал Паскевич. Его жизнь и деятельность: в 7 т., 9 кн. Санкт-Петербург: Тип. Р. Голике, 1899. Т. 6. С. 227.

³⁶ Олійник С.В. Галицький фактор у боротьбі російського імператора Миколи I з європейськими революціями 1848-1849 рр. // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: іст. науки. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2012. Т. 22: На пошану професора П.Ф. Лаптіна. С. 227-238.

³⁷ Щербатов А.П. Генерал-фельдмаршал князь Паскевич. Его жизнь и деятельность: в 7 т., 9 кн. Санкт-Петербург: тип. Р. Голике, 1899. Т. 6. С. 70.

³⁸ Центральний державний архів у м. Києві. Ф. 442. Оп. 811. Спр. 8. Арк. 6-7.

³⁹ Миско М.В. Вказ. праця. С. 128; Witkowska H. Udział Galicji w powstaniach 1830 i 1863 roku. Kraków: Nakładem Dyrekcyi prywatnej sredniej szkoły zenskiej w Krakowie, 1906. S. 14.

⁴⁰ Миско М.В. Вказ. праця. С. 128.

⁴¹ Там само. С. 128-129; Дуда І.М. Тернопіль. 1540-1944. Історико-краєзнавча хроніка. Ч. 1. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. С. 75.

⁴² Rawita-Gawroński Fr. Walka o wolność w roku 1863. S. 89-90.

⁴³ Witkowska H. Udział Galicji w powstaniach 1830 i 1863 roku. S. 19.

⁴⁴ Галиция в восстании 1863 года / Galicja w Powstaniu styczniowym. Wrocław; Warszawa; Kraków; Gdańsk: Zakład narodowy imienia Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii nauk, 1980. S.190-191.

⁴⁵ Миско М.В. Вказ. праця. С. 222, 225.

⁴⁶ Там само. С. 223-224.

⁴⁷ Дуда І.М. Вказ. праця. С. 75.

⁴⁸ Миско М.В. Вказ. праця. С.312.

Oliynyk Serhii. Galician factor in the struggle of the Russian empire with the Polish rebellion of the XIX century. *The article explores the place and role of the Galician factor in the struggle of the Russian Empire against the Polish uprisings of the 19th century. Specific examples show that the support of rebel supporters was not only moral, but also material. In addition, it has been noted that volunteer detachments were repeatedly sent to the rebels from Galicia. It was established that the Russian authorities were clearly aware of the danger posed to them by supporters of the Polish uprising from the Galician region, and therefore were constantly monitoring the situation in the region. Diplomatic channels, specially targeted residents were used to gather the necessary information and an agent network was created. The author paid special attention to the study of Russian authorities' actions aimed at neutralizing and eliminating the existing threat from Galicia. It was found that various methods were used for this purpose. It is shown that the Austrian authorities and part of the Polish nobility of Galicia became situational allies of the Russian Empire in the fight against the Polish uprisings.*

Key words: *Austrian empire, Galicia, Kingdom of Poland, Polish uprising, Russian empire.*

Отримано 03.06.2019